

Revitalisering 'Wassenaarse oude bomen' van ruim 200 jaar oud

De gemeente Wassenaar maakte dit jaar een budget vrij voor het project Revitalisatie Bomen. Onderdeel daarvan was de revitalisering van de laanbomen aan de Groot Haesebroekseweg in Wassenaar. Door een unieke samenwerking tussen Zoontjens Boomprojecten, Innogreen, Xivac en Meerlanden staan de lindes, beuken en eiken er hier straks weer prachtig bij!

Ieder jaar wordt rondom de bomen in de gemeente Wassenaar het blad en het maaisel weggehaald, waardoor de bodem in de loop der tijd verschraalt. 'Twee jaar geleden is de Groen- en Watervisie vastgesteld', vertelt Patrick Spiegeler, senior beheerder groen van de Werkorganisatie Duivenvoorde, een ambtelijke samenwerking tussen de gemeente Voorschoten en de gemeente Wassenaar. 'Daarin staat dat we de laanstructuren weer moeten opwaarderen. Vorig jaar heeft de gemeente Wassenaar meegedaan aan de Nationale Groencompetitie, Entente Florale, waarbij we derde

werden. Tijdens deze groencompetitie werd ook benadrukt dat we de veelal oude laanstructuren gaan verbeteren door bij beheer en onderhoud hier extra zorg aan te besteden en dit vast te leggen in een bomenbeleidsplan.'

Het project Revitalisatie Bomen is hiervan de eerste uitwerking. Zo'n 190 eiken, lindes en beuken aan de Groot Haesebroekseweg kregen onlangs een enorme boost door een unieke samenwerking van een aantal partijen: Zoontjens Boomprojecten, De Meerlanden, Xivac en Innogreen.

Unieke unit

Met een unit, waarvoor een speciale zuigapplicatie is gemaakt aan de kraan, werden zo'n 30 tot 40 gaten gezogen in de bodem rondom elke boom. En dit tot zo'n 60 à 70 centimeter diep. Middels kleine leidingen werd lucht naar beneden geblazen, waardoor de grond los kwam en vervolgens werd opgezogen.

'De door ons gebruikte unit is echt uniek in Nederland', meent Arjan Zoontjens van Zoontjens Boomprojecten. 'Doorgaans zijn het heel grote

6 min. leestijd

Makkelijk en mobiel de grond in

Arjan Zoontjens zag deze zuigmachine van Xivac, die nu gekoppeld werd aan een kraan, al zo'n zes jaar geleden ergens op de snelweg. Dit leek hem wel wat. Hij trok de stoute schoenen aan en belde het bedrijf, dat specialist is in industriële zuig-, blaas- en afzaktechnieken en compacte zuigwagens verhuurt. Eerst werd een pilot gedraaid, die toen minder goed lukte, maar inmiddels is de techniek aangepast.

'Toen dit project op mijn pad kwam, belde ik Frans Luebbers van Xivac. De zuig-blaasvoorziening aan de kraan heb ik zelf laten bouwen en de andere machine is dus van Xivac. Deze twee machines gaan niet zonder elkaar.'

'Deze machine is eigenlijk niets anders dan een heel grote stofzuiger', verduidelijkt Frans Luebbers. 'Daarmee bereik je een hoog vacuüm en ben je in staat om gaten in de grond te zuigen. Normaal gesproken zuigen wij het product in de tank die achterop staat. Maar grond bevat altijd een bepaalde hoeveelheid klei; die plakt en komt niet spontaan uit die tank. We zuigen de grond dus niet meteen in de tank, maar eerst in de kantelbak. Op het moment dat deze kantelbak vol zit, is hij met de hand te kantelen, waardoor de inhoud heel eenvoudig kan worden gelost.'

De machine is mobiel en kan op iedere plek worden ingezet. De stofzuiger en de compressor worden samen met de wagen van Zoontjens geleverd. Arjan Zoontjens: 'Met deze combinatie kunnen wij heel makkelijk in de grond komen.'

vrachtwagens die grond opzuigen. Maar aan de Groot Haesebroekseweg was dit onmogelijk, want waar zou je die vrachtwagens moeten laten? Onze oplossing is klein en flexibel. Het mooie is dat je blazen en zuigen ineen hebt. Het voordeel is ook dat hierdoor praktisch geen wortels, kabels en leidingen worden beschadigd.'

Patrick Spiegeler en Arjan Zoontjens

ACTUEEL

Ideale combinatie van twee machines

Patrick Spiegeler hoort het aan en knikt ter bevestiging. 'Wij wilden deze bomen opwaarderen, maar zaten met de vraag hoe dat te doen. Er bestaan wel zuigmethodes, maar die worden alleen toegepast met grote vrachtwagens. Dan moet je op de rijbaan staan; dat is hier niet mogelijk.'

De combinatie van deze twee machines is ideaal, want ze zijn compact. Je hoeft alleen maar één kant van het fietspad af te zetten om grond op te zuigen en voeding toe te brengen.'

De gemeente had eventueel ook, zoals jaren daarvoor, vloeibare en vaste meststoffen kunnen injecteren door in de grond te 'ploffen' en die lucht te vullen met meststoffen.

'Maar dan krijgt de bodem nooit zo veel voeding als met deze methode. Nu breng je per boom een halve kuub voeding de grond in. Met deze maatregel kunnen we weer vijf tot zeven jaar vooruit.'

MeerCompost

Voor het opwaarderen van de groeiplaats van deze laanbomen werd het bedrijf Innogreen benaderd. Parallel daaraan liepen er ook gesprekken met Meerlanden, een overheids-nv die de afvalinzameling en het beheer van de openbare ruimte verzorgt voor negen aandeelhoudende gemeenten en ongeveer 4000 bedrijven.

'De organische reststroom is de enige grondstof die Meerlanden zelf verwerkt', legt Diederik Notenboom, senior strategisch adviseur van Meerlanden, uit. 'Wij verwerken in onze installatie het groente-, fruit- en tuinafval en de organische reststromen uit de openbare ruimte, zoals schoufelvuil, stamhout en snoeiafval. Uit deze organische grondstof maken wij vijf producten: biogas, CO₂, warmte, water en compost. Een groot deel van ons wagenpark rijdt op groengas, de CO₂ en warmte zijn beschikbaar voor de glastuinbouw, het water gebruiken we in onze veegmachines en voor de pekelmenginstallatie, en de compost wordt onder het eigen label 'MeerCompost' op de markt gebracht. Dit doen wij samen met het bedrijf Otte uit Lisse.'

MeerCompost is een natuurlijke bodemverbeteraar met een zeer hoog gehalte stabiele organische stof. Het wordt gemaakt door een combinatie van vergisting en compostering van gft-afval. Meerlanden heeft een extra zeefstap ingebouwd, waardoor je een fijner en zuiverder product krijgt. 'Voor de revitalisatie van de bomen in Wassenaar bleek veel organisch materiaal nodig te zijn. Dat kwam bij ons uit die compost. Het is organisch afval uit de regio Haarlemmermeer en omstreken, dat nu in Wassenaar dient als bodemverbeteraar.'

Frans Luebbers van Xivac en Arjan Zoontjens

Ruud Snijders van Innogreen

Weinig bodemleven, weinig organische stof en te weinig voeding: dat was de handicap van de bomen hier

Product kan worden aangepast aan de situatie

Compost uit de regio dus, die het bedrijf Innogreen verder heeft opgewaardeerd. Elke boom kreeg een halve kuub GS Boomvitaalmix van Innogreen. Deze mix bestaat uit turf en speciale MeerCompost en er is kalk en bodemleven in de vorm van schimmels aan toegevoegd: *endo- en ectomyorrhiza*, *actinomycten*, *bacillus*-bacteriën en organische voeding. Verder worden de CEC en het vochtbufferend vermogen verbeterd. De truc van dit product is volgens Ruud Snijders, algemeen directeur van Innogreen, dat het kan worden aangepast aan de situatie waarin het toegepast moet worden. Want geen grond is immers hetzelfde. 'Eerst ga je bemonsteren om te kijken met wat voor grond je te maken hebt: wat komen we daar tekort? Daar stem je de mix op af.'

Je gaat uit van een basismix; met toevoegingen kun je die afstemmen op de situatie waar je bomen

wilt revitaliseren. Zo was de bodem hier erg zanderig, wat niet zo verrassend is in Wassenaar. Weinig bodemleven, weinig organische stof en te weinig voeding: dat was de handicap van de bomen hier. Daardoor gingen ze achteruit, stagneerden ze ook bovengronds en werden ze vatbaar voor ziekten en plagen.'

Prins Frederik

De bomenmix is precies geschikt gemaakt voor de toepassing bij deze bomen, 'Wassenaarse oude lummels' van ruim 200 jaar oud, zoals Arjan Zoontjens ze noemt.

Wellicht staan er wat jongere bomen tussen, maar de hoofdstructuur is inderdaad ruim 200 jaar oud, beaamt Patrick Spiegeler, die ons graag een stukje historische kennis wil meegeven. 'Prins Frederik woonde eind achttiende eeuw op Huize de Paauw, het huidige raadhuis van Wassenaar. Hij verwierf verschillende landgoederen in de omgeving en nam halverwege de 19de eeuw de Duitse tuinarhitect C.E.A. Petzold in dienst. Deze werkte aan de eenwording van de verschillende landgoederen. Kenmerkend daarbij is de grootschalige aanleg in Landschapsstijl en de aanleg van de *Umfahrungsweg* langs de diverse bezienswaardigheden en huizen in de verschillende parken. Regelmatig reed hij met zijn koets met paarden een rondje over zijn landgoederen, zoals Groot Haesebroek. Deze laan was een van die structuren. Dit soort lanenstructuren wil je toch ook voor toekomstige generaties bewaren? Natuurlijk zie je zulke eikenlanen wel meer in de landgoederenzone als je richting Bloemendaal gaat, maar op zo'n schaal, met zo veel bomen, dat is echt wel uitzonderlijk.'

De handen ineengeslagen

Arjan Zoontjens en Ruud Snijders werken al zo'n vijftien jaar samen op het gebied van meststoffen. Ruud Snijders: 'Arjan heeft verstand van de bovengrond en ik heb verstand van de ondergrond. Samen heb je dus heel veel verstand van het hele project en kun je elkaar goed aanvullen. In stedelijk gebied zijn veel bomen vroeger aangelegd in te schraal bomenzand. Daar zien we nu de resultaten van; deze bomen vertonen minder groei. Dan kun je voorspellen dat ze niet alleen vatbaarder worden voor schimmels, maar ook hun levensduur wordt

bepert. Dat willen we niet, want het is een heel kostbaar traject om die bomen te planten en te onderhouden. We hebben dus met deze partijen de handen ineengeslagen om dit op te lossen: we hebben de bestaande situatie bekeken, daar een passend maatwerkproduct voor gemaakt en ervoor gezorgd dat dit in de grond bij de wortels komt.'

Het eerste schaap

Wassenaar telt bijna 25.000 laanbomen, de bomen in de bossen niet meegerekend. Qua bomenbestand behoort Wassenaar tot de top van Nederland, meent Patrick Spiegeler.

'We zijn met de laanstructuur langs de Groot Haesebroekseweg begonnen, omdat deze bomen direct langs een hoofdinfrastructuur staan en daarom te maken hebben met stedelijke omgevingsinvloeden, zoals veel verkeer, verdichting en veel verharding rondom de bomen. Deze bomen hadden daarom echt extra voeding en beluchting nodig. Na dit project gaan we zeker door met deze revitaliseringsmethode. Maar alles in één keer doen lukt financieel niet. Ik denk dat we komend najaar nog een deel gaan doen en de komende jaren gaan we ook weer verder.'

Ruud Snijders vindt het mooie van dit project dat je hiermee de circulaire groene economie stimuleert. 'Je zamelt groenafval in en dat gebruik je weer bij de bomen. Het gaat van groen naar groen en het blijft in de regio. Dat betekent dus minder CO2-uitstoot. Dat is een verduurzamingslag, zowel voor de bomen als voor het milieu in zijn geheel. Je ziet vaak wagens met compost door heel Nederland rijden. Dan denk ik: hou het toch bij voorkeur lokaal!'

'We wilden zo min mogelijk transport en dat hebben we op deze manier kunnen oplossen', vult Diederik Notenboom aan. 'Met deze partijen hebben we elkaar daarin gevonden. Waarom zou je grond uit Wassenaar afvoeren en nieuwe grond van buiten de regio naar de bomen in Wassenaar brengen, als je het op deze manier lokaal kunt regelen? Wassenaar mag er trots op zijn dat de gemeente het op deze manier bij elkaar heeft weten te brengen. De potentie is groot; laat Wassenaar dan maar het eerste schaap over de dam zijn.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Stad+Groen.nl/artikel.asp?id=41-6725